

EXPUNERE DE MOTIVE

Societatea românească, a înregistrat o creștere fără precedent în ceea ce privește numărul, complexitatea și gravitatea litigiilor și al conflictelor, indiferent că ne referim la conflictele dintre persoanele fizice, la conflictele dintre persoanele juridice sau la cele mixte.

Sistemul de justiție din România se confruntă cu probleme financiare și de resurse umane, descentralizarea deciziilor administrativ-financiare și raționalizarea cheltuielilor fiind o necesitate.

În acest context, utilizarea metodelor alternative de soluționare a disputelor a devenit imperios necesară, fiind o prioritate pentru asigurarea eficienței justiției, sufocată în această perioadă de numărul deosebit de mare de dosare (în anul 2010 au fost peste 4.000.000 de dosare pe rolul instanțelor, gestionate cu o schemă de personal de la nivelul anului 1989). Costurile antrenate de către stat cu privire la aceste procese pot fi mult diminuate prin consolidarea medierii, care oferă alternative justiției statale.

Pe acest fond, reglementarea medierii ca un sprijin activ și participativ pentru aparatul de justiție, a devenit imperios necesară, instituțiile special abilitate fiind realmente sufocate de numărul și complexitatea tot mai crescute ale litigiilor de orice fel.

Prin mediere se asigură un plus de descentralizare și flexibilitate pentru sistemul de drept românesc, deoarece scopul ei este de a favoriza o justiție mai flexibilă și puțin costisitoare, și de a degreva instanțele de cauzele minore.

Orice cetățean implicat într-un proces (penal, civil, comercial, etc.) este obligat să suporte resurse considerabile de bani și de timp. Resursele pecuniare vizează nu doar onorariul avocaților sau taxele de timbru, ci și sumele de bani necesare deplasărilor la termenele de judecată. La acestea se adaugă stresul pe care birocratizarea excesivă îl cauzează părților.

În prezent, instituția medierii în România se afla în etapa de cristalizare conceptuală și structurală, încercând să-și definească cât mai precis statutul de instituție legală și să se delimiteze cât mai eficient de instituțiile și profesiile cu atribuții și competențe similare.

Procesul este extrem de dificil dat fiind faptul că, atât din punct de vedere al fondului reglementării legale, cât și în ceea ce privește demersul procedural, medierea nu este coerent integrată în mecanismul legal în care acționează.

În același timp însă, încercând o scurtă analiză de drept comparat, constatăm că există state în care introducerea medierii obligatorii a reprezentat o mișcare esențială pentru eficientizarea justiției.

În Italia, medierea este cunoscută de mult timp și interesul pentru mediere ca mijloc de soluționare a conflictelor s-a conturat în mod semnificativ în ultimii 15 ani. Noua legislație din Italia, care a intrat în vigoare în martie 2011, prevede rezolvarea conflictelor prin intermediul medierii ca procedură prealabilă obligatorie în litigiile civile sau comerciale în special pentru: drepturi de creanță, partaj succesoral, înțelegerile/acordurile familiale, contracte de închiriere, comodat/împrumut de folosință, contract de leasing, daune compensatorii pentru malpraxis, calomnie în presa sau în alte forme de publicitate, contracte de asigurari, contracte bancare.

Astfel, introducerea medierii ca procedură obligatorie oferă o alternativă realistă la abordarea tradițională a litigiilor din Italia, care implică și reducerea semnificativă a costurilor. Aceasta a redus, de asemenea, volumul litigiilor supuse unor proceduri de durată - caracteristică a sistemului judiciar italian, deja suprasolicitat. Mai mult decât atât, legislatura instalată în 2009 și-a conturat un obiectiv clar în promovarea metodelor alternative de soluționare a disputelor, creând facilități statutare pentru mediere și conciliere în toate reformele sale și în toate sectoarele.

În Grecia, legislația cuprinde unele dispoziții pentru furnizarea de servicii de mediere în cazuri bine determinate, în special cu privire la prezentarea litigiilor comerciale mai întâi la mediator și numai după parcurgerea acestei proceduri se va recurge la instanțele de judecată. În afară de procedura medierii, legislația elenă mai prevede unele obligații similare pentru instanța de judecată de la fond, care, conform art.208 din Codul de procedură civilă grec, mai înainte de a intra în cercetarea cauzei, va face eforturi pentru concilierea litigiului și împăcarea părților. Neîndeplinirea acestei obligații nefiind însă sancționată de lege, face ca această prevedere să nu aibă și o importanță faptică corespunzătoare. În comparație față de cazul românesc, de la formarea Centrului Elen de Arbitraj și Mediere în anul 2006, medierea din Grecia a cunoscut o dezvoltare accelerată, fiind utilizată frecvent ca o procedură benefică și utilă.

În Ungaria, din 2006, s-a constatat că numărul cauzelor în care părțile au participat la mediere în urma ședinței de judecată s-a dublat. Prin urmare, Consiliul Național al Magistraturii a lansat un proiect la nivel național, în perioada 1 martie 2009 - 1 martie 2010. La inițiativa Consiliului, acest proiect a fost introdus în trei tribunale. Instanță poate, ulterior citării părților pentru primul termen de judecată,

să le propună acestora medierea și să le pună în vedere să se întâlnească cu un mediator, printr-o scrisoare de informare, potrivit acestui program. Judecătorii pot înainta această scrisoare în toate dosarele. În România s-ar putea adopta acest model, în această fază procesuală, adică dublarea recomandării verbale de o scrisoare de informare.

În Statele Unite, Actul privind Soluționarea Alternativă a Litigiilor din 1998 cere ca fiecare instanță federală districtuală să adopte norme care autorizează utilizarea “soluționării alternative a litigiilor” (ADR) în toate procesele civile. Fiecare instanță este liberă să adopte propriile reguli și practici. De exemplu, unele instanțe au un administrator ADR cu normă întregă, altele folosesc judecători pentru a supraveghea ADR și câteva utilizează mediatori printre angajați.

Pornind de la certitudinea că medierea comercială este un succes în SUA (cel mai dinamic mediu economic din lume) și că majoritatea litigiilor se soluționează înainte de a se ajunge în sala de judecată, putem anticipa de pe acum impactul pe care medierea obligatorie îl va avea în România.

Prezenta inițiativă legislativă se fundamentează și pe recomandările făcute de Adunarea Generală a Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare, care s-a reunit la Vilnius (Lituania) în perioada 8 – 10 iunie 2011. Astfel, în Declarația de la Vilnius privind provocările și oportunitățile sistemului judiciar în actualul climat economic, se menționează în mod expres că sistemele de soluționare alternativă a disputelor pot oferi cetățenilor o metodă alternativă viabilă de a soluționa într-o manieră pașnică și completă conflictele în care sunt parte. Recomandarea cuprinsă în Declarația de la Vilnius este de a încuraja adoptarea de măsuri legislative pentru întărirea rolului medierii și concilierii, precum și pentru stabilirea serviciilor publice adecvate și a unui rol activ al instanțelor în sprijinirea și promovarea unor astfel de servicii.

Pe lângă cele precizate mai sus, în sprijinul prezentei propuneri legislative vin și prevederile Rezoluției Parlamentului European din 13 Septembrie 2011, privind punerea în aplicare a Directivei privind medierea în Statele Membre, impactul acesteia asupra medierii și preluarea de către instanțele judecătorești (2011/2026 (INI)).

În acest document, *Parlamentul European*:

1. Observă că, în conformitate cu articolul 6 din Directivă, procedura pentru acordarea decontării acordului de mediere din majoritatea statelor membre are aceeași autoritate ca o hotărâre judecătorească. Se constată că acest lucru este realizat fie prin prezentarea acestuia în fața instanței, fie printr-un acord notarial. Unele legislații naționale au optat pentru ultima soluție, în timp ce, prin contrast, în multe state membre legalizarea notarială este o opțiune disponibilă în temeiul legislației naționale: de exemplu, în Grecia și în Slovenia, legea prevede că acordul rezultat din mediere poate fi executat de către instanțele de judecată; în

Țările de Jos și în Germania acordurile pot fi prestate executoriu ca actele notariale; în alte state membre, inclusiv Austria, ele pot, cum prevede legea actuală, să fie prestate executoriu ca acte notariale, în ciuda lipsei unei prevederi explicite în acest sens în legislația națională relevantă. Astfel, Parlamentul European invită Comisia să garanteze că toate statele membre care nu respectă încă Articolul 6 din Directivă, să facă acest lucru fără întârziere;

2. Observă că unele state europene au întreprins o serie de inițiative pentru a oferi stimulente financiare pentru părțile care apelează la mediere. În Bulgaria, părțile vor primi ramburs 50% din taxa de stat deja plătită pentru depunerea litigiului în instanță în cazul în care litigiu este rezolvat cu succes prin mediere, pe când legislația românească prevede rambursarea integrală a taxei de instanță dacă părțile soluționează un litigiu prin mediere, dispoziție similară ce se regăsește și în legislația maghiară. În Italia, toate actele de mediere și acordurile de mediere sunt exceptate de la plata de timbru și taxe;

3. Observă că, alături de stimulente financiare, anumite state membre ale căror sisteme judiciare sunt suprasolicitate au recurs la această normă prin care instituie medierea ca procedură obligatorie. Se constată că, în astfel de cazuri, litigiile nu pot fi depuse în instanță dacă părțile nu au încercat prima oară rezolvarea disputei prin mediere;

4. Subliniază faptul că, în ciuda controverselor, statele membre a căror legislație națională merge dincolo de cerințele de bază ale Directivei privind medierea par să fi obținut rezultate importante în promovarea tratamentului non-judiciar a litigiilor în materie civilă și comercială; se observă că rezultatele obținute, în special, în Italia, Bulgaria și România au dovedit că medierea poate duce la o rezoluție extrajudiciară rentabilă și rapidă a litigiilor prin intermediul unor proceduri adaptate nevoilor părților;

5. Observă, de asemenea, rezultatele de succes ale legii românești cu privire la mediere, dispozițiile privind stimulentele financiare, precum și constituirea instituției Consiliul de mediere - o autoritate națională de practică a medierii care există ca un corp separat, juridic, autonom; este în întregime dedicat promovării activității de mediere, elaborării de standarde de formare, pregătire de formatori, eliberarea documentelor de calificare și certificare profesională a mediatorilor, adoptarea unui cod de etică și formularea de propuneri legislative;

6. Consideră că este nevoie de creșterea gradului de conștientizare și de înțelegere a medieri și solicită acțiuni suplimentare în această direcție pentru a sporii absorbția de mediere de către întreprinderi și cerințele pentru accesul la profesia de mediator;

7. Consideră că autoritățile naționale ar trebui să fie încurajate să dezvolte programe, cu scopul de a promova cunoștințe corespunzătoare de soluționare alternativă a litigiilor; considerăm că aceste acțiuni ar trebui să abordeze

principalele avantaje ale medierii – cost, rata de succes și eficiența de timp – și ar trebui să vizeze avocații, notarii și întreprinderile, în special IMM-urile, precum și cadrele universitare;

Față de cele prezentate, vă supunem aprobării ***propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator.***

**În numele inițiatorilor,
Deputat Alina GORGHIU**

